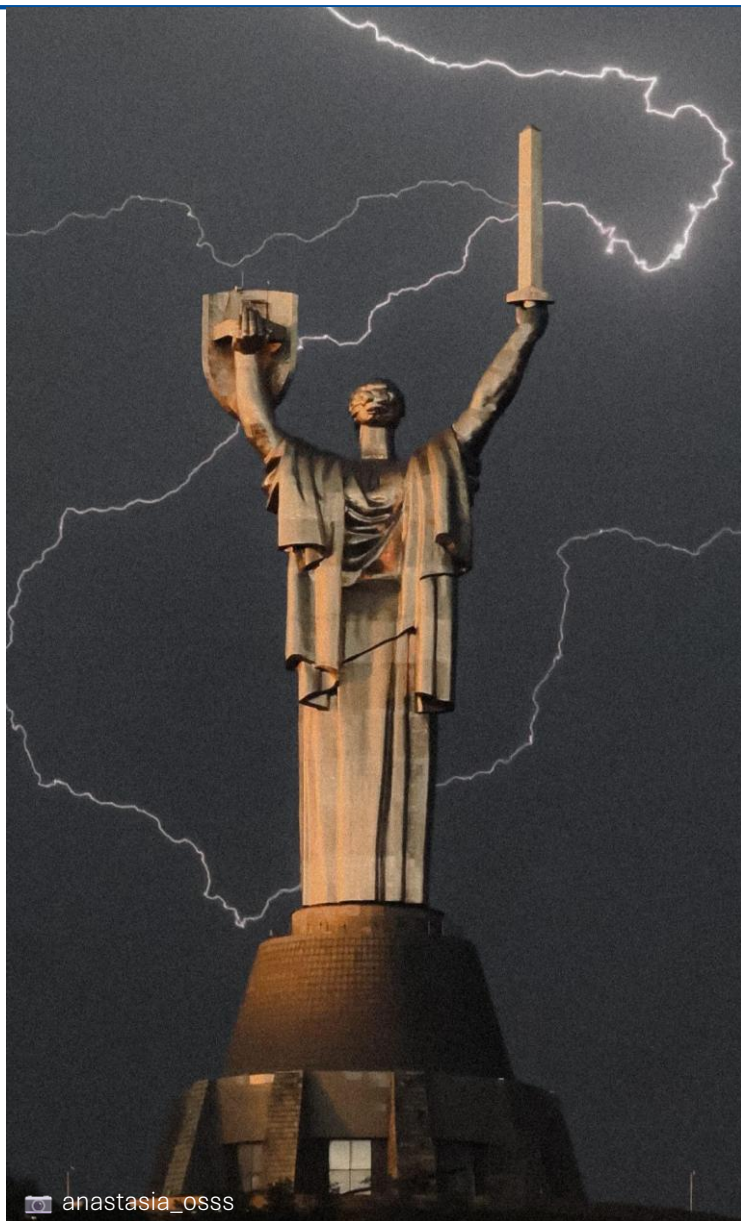

Огляд економіки у травні

Спеціальна тема: Як ефективно використати €60 млрд від ЄС на оборону?

Дата: 21 травня 2026
Автори: Команда ЦЕС

Головне

- **Галузевий аналіз:** Реальний ВВП впав на 0,5% у I кв. 2026 на тлі енергетичної кризи в опалювальний сезон. Енергосистема залишалася стабільною у квітні–травні, підтримуючи бізнес і споживчі настрої, однак прогноз на 2026 рік погіршився через війну в Ірані. Металургійне виробництво знизилося у квітні через регуляції ЄС. Водночас очікування щодо врожаю залишаються позитивними на фоні підвищеної вологості.
- **Монетарний сектор:** Інфляція у квітні 2026 року зросла до 8,6% р/р проти 7,9% у березні та на 1,4% м/м. НБУ переглянув прогноз, підвищивши очікувану інфляцію на кінець 2026 року на 1,9 в.п. порівняно з січневим звітом. Перегляд зумовлений зростанням виробничих витрат через подорожчання пального. Валютні обмеження надалі послаблювалися для підтримки бізнесу та ЗСУ.
- **Фіскальний сектор:** Криза на Близькому Сході продовжує впливати на бюджет і доходи, які зростають. Водночас внутрішніх надходжень недостатньо для покриття всіх потреб, тож міжнародна підтримка залишається критично важливою. Військові видатки різко зросли у березні порівняно із зимою, хоча у I кв. вони були нижчими, ніж торік. Це вказує на дефіцит ресурсів. Відтак до держбюджету будуть внесені зміни, профінансовані за рахунок Ukraine Support Loan.
- **Спеціальна тема:** €60 млрд оборонної підтримки – частина €90 млрд Ukraine Support Loan. Позика розділяється між прямою бюджетною підтримкою та фінансуванням ОПК протягом двох років. Мета €60 млрд – надати Україні якісну військову перевагу. Кошти можуть спрямовуватися на дві широкі категорії оборонної продукції. Україна формально визначає, що закуповувати, але кожне рішення потребує погодження Європейської Комісії та держав-членів ЄС.
- **Детальніше – у звіті нижче.**

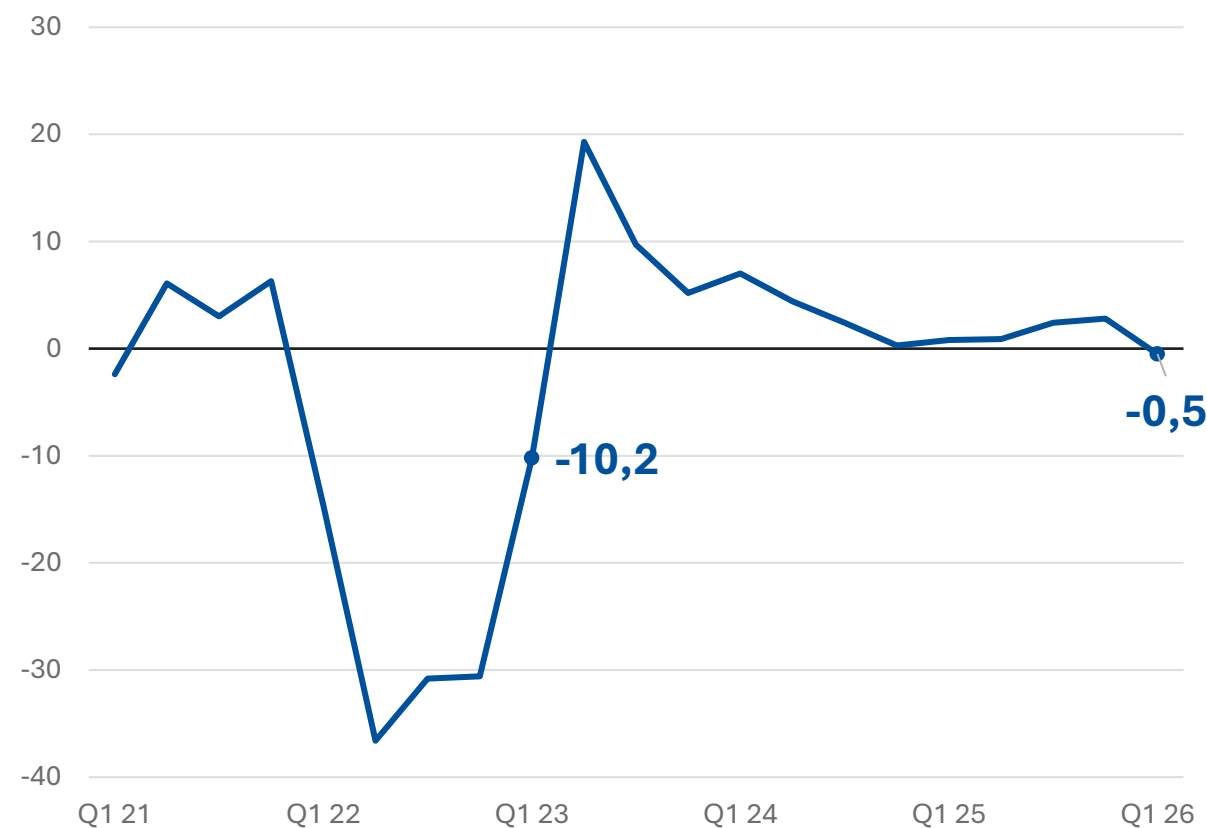

Галузевий аналіз

Реальний ВВП знизився вперше з 2023 року

ВВП знизився у I кв. 2026 на тлі енергокризи

Реальний ВВП, % р/р

Джерело: Держстат.

У I кв. 2026 року реальний ВВП знизився на 0,5% р/р та на 0,7% кв/кв (сезонно скориговано) на тлі обстрілів та енергокризи в опалювальний сезон.

НБУ переглянув прогноз реального ВВП на 2026 рік у бік зниження на 0,5 в.п. до 1,3% через скорочення економіки в I кв., втрати інфраструктури й виробничих потужностей та вплив паливної кризи, спричиненої війною в Ірані. Очікується також погіршення прогнозу Мінекономіки.

Проте у квітні економічна активність поживилася завдяки стабілізації енергосистеми: **реальний ВВП зріс на 0,9% р/р у квітні 2026 року (-0,2% р/р за січень -квітень)**, за даними Мінекономіки.

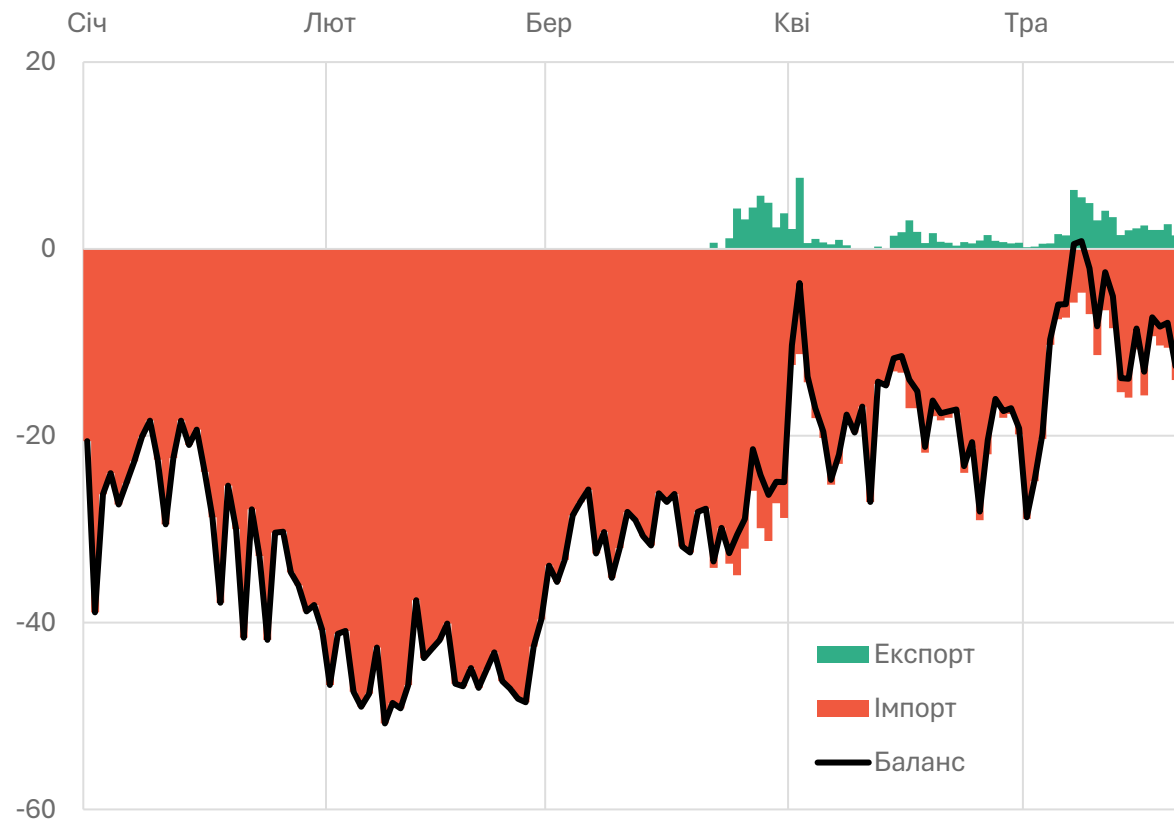
Індекс очікувань ділової активності у квітні наблизився до нейтрального рівня (49,9 п., сезонно скориговано), тоді як у даних НБУ дещо погіршився до 51,7 п.

Індекс споживчих настроїв зріс до 76,9 п. у квітні (порівняно з 73,5 п. у січні).

Ситуація в енергетиці лишалася стабільною у квітні – травні

Імпорт електроенергії скоротився у квітні – травні

Український комерційний експорт та імпорт е/е, ГВт·год

Джерело: ENTSO-E.

Енергетична ситуація покращилася у квітні – травні порівняно з опалювальним сезоном: імпорт електроенергії впав на 40% м/м у квітні до 558 ГВт·год, але невеликий експорт (33 ГВт·год) тривав.

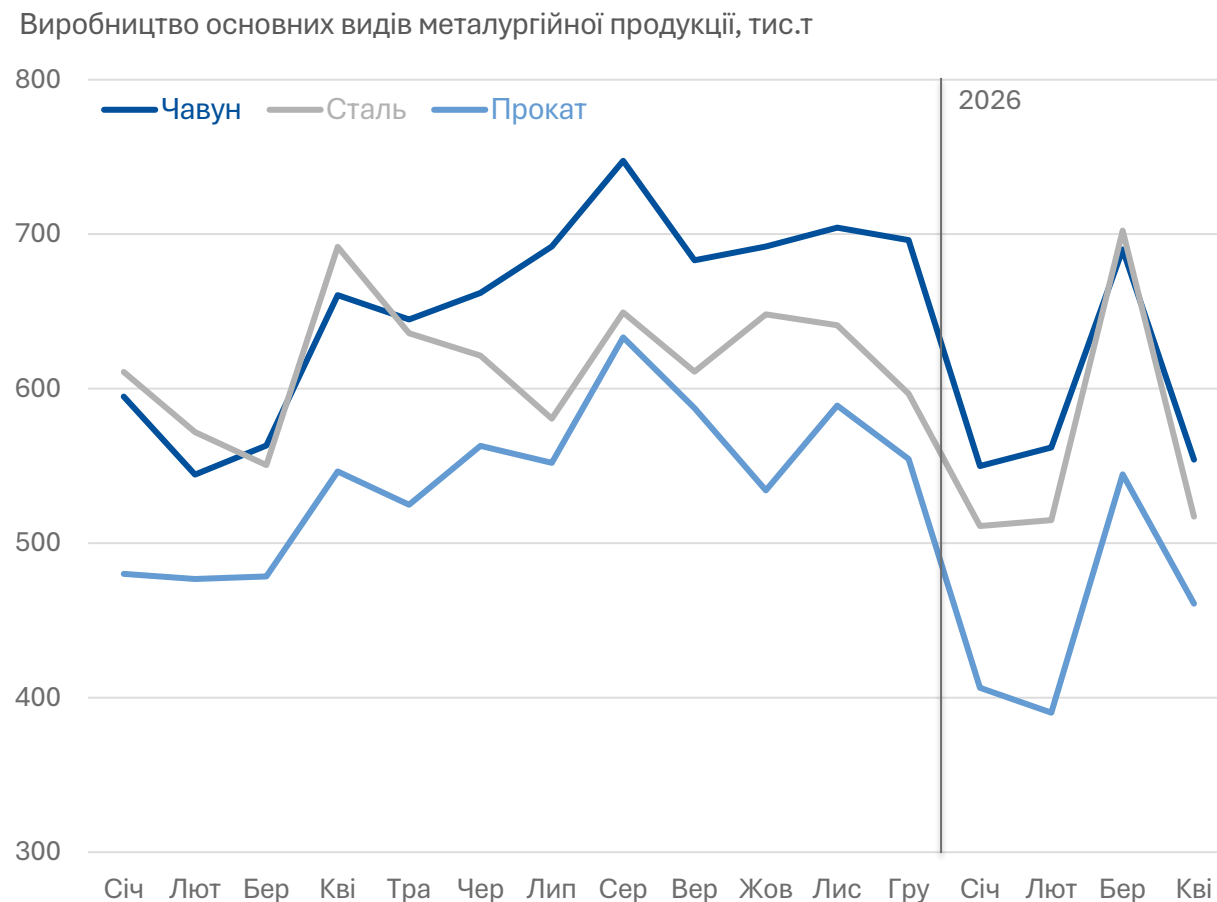
Зменшення попиту, зростання сонячної генерації та ремонтні роботи є ключовими чинниками покращення ситуації цієї весни.

Фонд підтримки енергетики отримав у квітні €72,3 млн грантів від Канади, Хорватії та Великої Британії, уклав контракти на €8,1 млн постачання критично необхідного обладнання та отримав €5,7 млн на його доставку. Загалом фонд уже залучив майже €1,9 млрд грантів від 37 донорів із 26 країн-партнерів та 3 міжнародних організацій.

НКРЕКП підвищила цінові обмеження до 15 000 грн/МВт·год (РДН та внутрішньодобовий ринок) з 1 травня, підтримуючи баланс енергосистеми та зменшуючи ризики відключень.

Обсяги металургійного виробництва зменшилися у квітні

Металургійне виробництво скоротилося, хоча й електропостачання було майже стабільне

Джерело: Укрметалургпром.

У квітні виробництво в металургії скоротилося на 15-25% м/м через тимчасові відключення електроенергії у першій половині місяця і СВАМ, знижуючи попит ЄС на українську металургію.

Додаткові регуляторні обмеження ЄС щодо надлишкових потужностей у металургії у форматі тарифних квот очікуються вже у липні 2026 року, що може ще більше стримати виробництво в Україні.

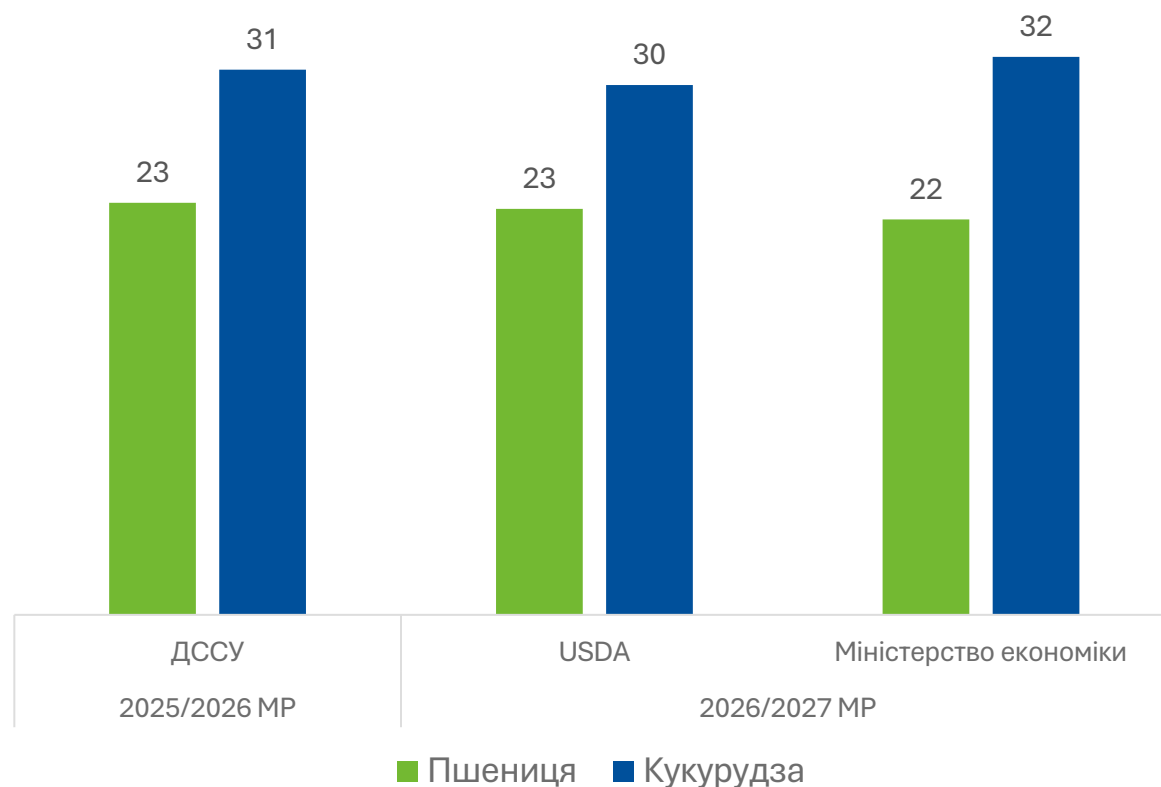
До України застосовуються жорсткі правила СВАМ і нові обмеження щодо надлишкових потужностей попри повномасштабну війну, втрату майже половини виробничих потужностей та статус країни-кандидата до ЄС.

Водночас переговори тривають, і для України може бути запроваджений пільговий режим.

Врожай 2026 року буде майже таким самим, як і в 2025 році

USDA та Міністерство економіки опублікували прогноз врожаю на 2026 рік

Врожай основних культур в Україні, млн тонн

На 19 травня посіяно 83% ярих культур, що дещо менше, ніж у 2025 році, через холодну весну.

За оцінками Міністерства економіки та травневим прогнозом USDA, урожай основних культур очікується майже на рівні 2025 року завдяки достатній кількості снігу й опадів узимку-навесні 2026 року (найвищий показник за останні 6 років).

Водночас ризики залишаються суттєвими:

- Через холодну весну та затримку посівної стан пізніх культур гірший, ніж торік, що підвищує ризики хвороб і шкідників.
- Дефіцит добрив через війну в Ірані може негативно вплинути на врожайність.

Зростання витрат українських агровиробників може бути частково компенсоване підвищенням цін на продовольство на світових ринках.

Джерела: Держстат, Міністерство сільського господарства США, оцінки Міністерства економіки.

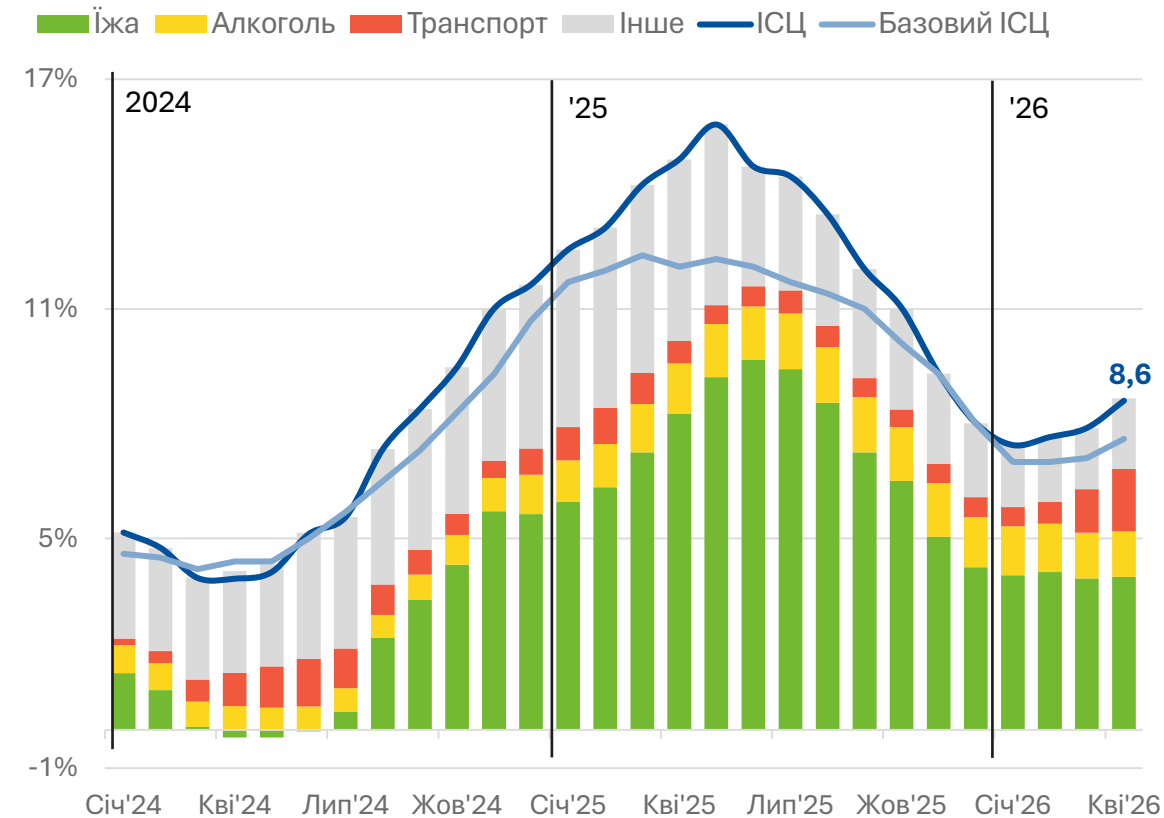

Монетарний сектор

Війна в Ірані продовжує впливати на інфляцію в Україні

Ціни на їжу та транспорт продовжують стимулювати інфляцію

Декомпозиція індексу споживчих цін (ІСЦ, інфляція), р/р, %

Джерела: Держстат, НБУ, розрахунки ЦЕС.

Інфляція у квітні 2026 року сягнула 8,6% р/р проти 7,9% у березні та зросла на 1,4% м/м.

Порушення глобальних постачань пального через війну в Ірані продовжують тиснути на інфляцію в Україні. **Ціни на пальне у квітні зросли на 7,9% м/м, що суттєво вплинуло на транспортні витрати.**

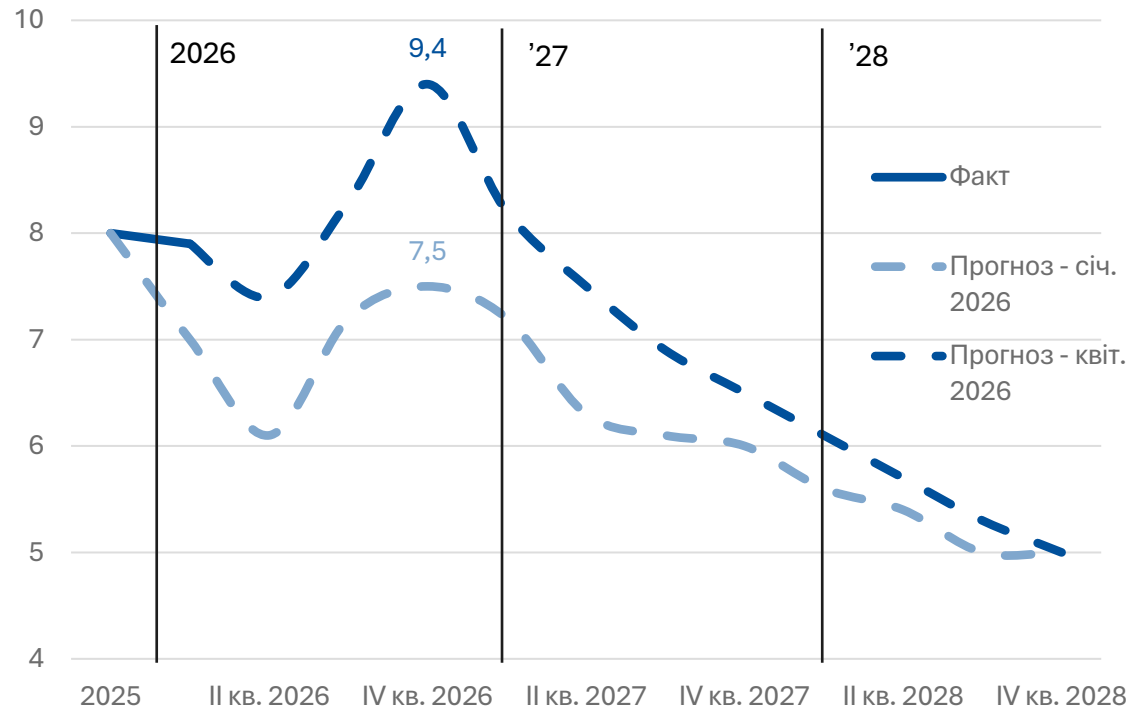
Тож ціни на транспорт підвищилися на 4,7% порівняно з березнем і збільшили ІСЦ на 1,6 в.п.

Найбільше зростання цін зафіксовано в категорії зернових продуктів, насамперед через різке подорожчання гречки – на 29,9% м/м.

Зростання цін на гречку, ймовірно, має тимчасовий характер і має бути пом'якшене з надходженням нового врожаю.

Відхилення на 1,9 в.п. у IV кв. 2026 зумовлене зростанням виробничих витрат

Індекс споживчих цін(ІСЦ, інфляція), фактичний і прогноз, р/р, %

Перегляд був зумовлений зростанням цін на енергоносії, що є і безпосереднім інфляційним шоком, і має відкладений вплив на ціни.

Зокрема, це стосується **цін на аграрну продукцію через підвищений попит на дизельне паливо та логістичні перебої**, що призводять до зростання виробничих витрат.

Зміна інфляційних очікувань НБУ, відображена у прогнозі, стала підставою для **збереження облікової ставки 15% у квітні та, ймовірно, до II кв. 2027 року**, згідно з квітневим прогнозом.

Досягнення цілі інфляції 5% очікується пізніше, ніж раніше прогнозувалося – наприкінці 2028 року.

Деякі валютні обмеження було пом'якшено у квітні

Ці зміни були спрямовані на досягнення трьох основних цілей

Підтримка оборонно-промислового комплексу

Банки зможуть не враховувати баланси в іноземній валюті, якщо операція є частиною фінансування виробництва військової продукції Україною або іншою державою.

Залучення якісних фахівців до управління

Дозволено купівлю та переказ валюти на рахунки нерезидентів, які входять до наглядових рад або займають керівні посади в українських компаніях.

Залучення іноземців до Збройних сил України

Нерезиденти, які служать у війську, зможуть купувати та переказувати іноземну валюту в межах своєї винагороди.

Обмеження на виплату дивідендів і погашення кредитів нерезидентам, а також валютний нагляд та заборона розрахунків за імпортом, здійснений до 2021 року, надалі створюють тиск на бізнес.

Позика Ukraine Support Loan на €90 млрд дозволить НБУ підтримувати високий рівень міжнародних резервів, що створює простір для подальших пом'якшень.

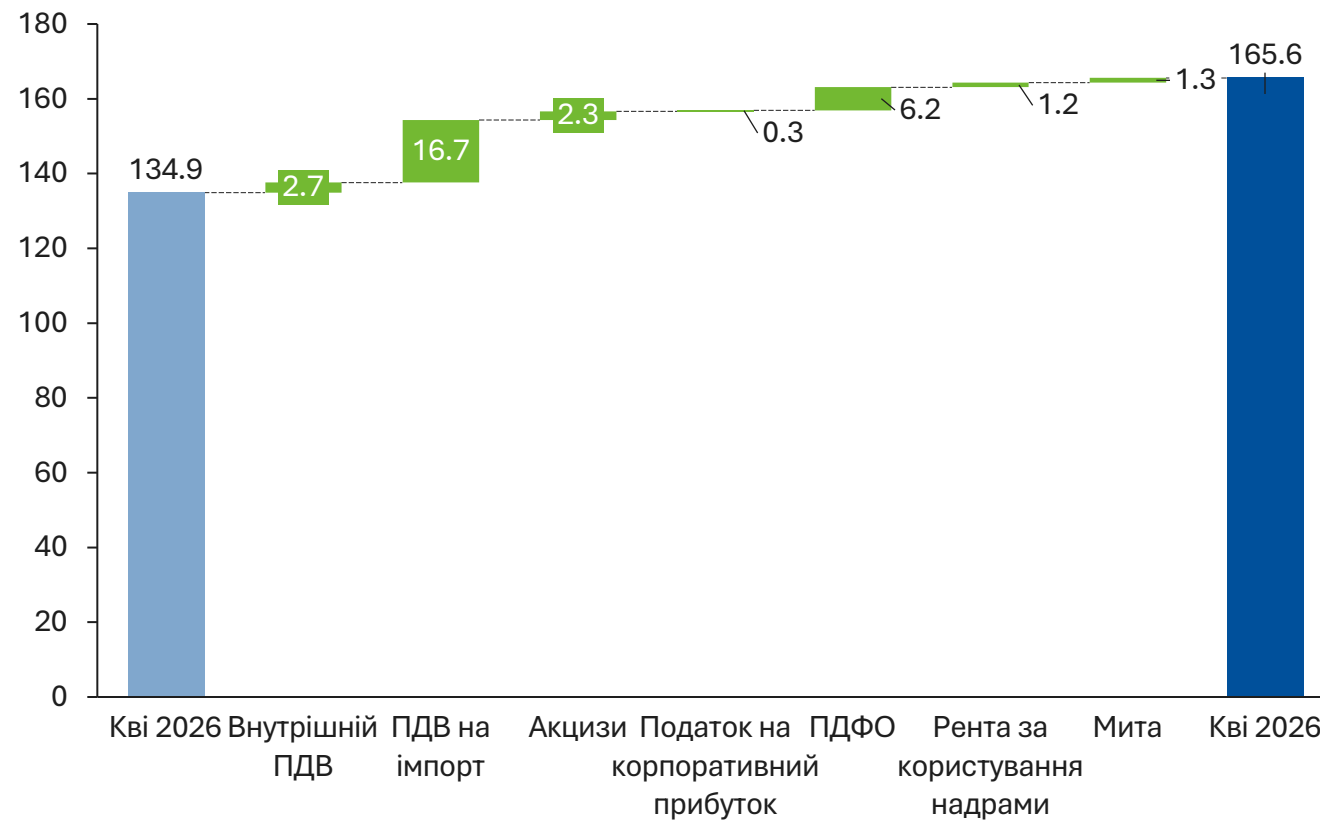
Фіскальний сектор

Криза на Близькому Сході й досі впливає на бюджет

І це позначається на доходах – вони зростають

Зміна податкових надходжень у квітні 2026 року порівняно з квітнем 2025 року, млрд грн

Примітка: на графіку показано податкові надходження до загального фонду державного бюджету

Джерела: Міністерство фінансів, розрахунки ЦЕС

Податкові надходження у квітні перевищили торішні (+23%) та план (+2%). Відносно березня вони були нижчими (-32%) через сезонно вищі надходження від податку на прибуток у березні.

Криза на близькому сході продовжує впливати на бюджет через високі ціни на нафту. Доходи від імпортного ПДВ зросли найбільше (+41% р/р) через зростання імпорту як у обсязі, так і у вартості. Нафтопродукти є основним імпортним товаром, що згенерували 18,9 млрд грн імпортного ПДВ у квітні.

Акцизні надходження теж перевищили торішні показники (+9,5%). Але у місячному вимірі вони дещо впали (-8,9%) після піку в лютому – березні.

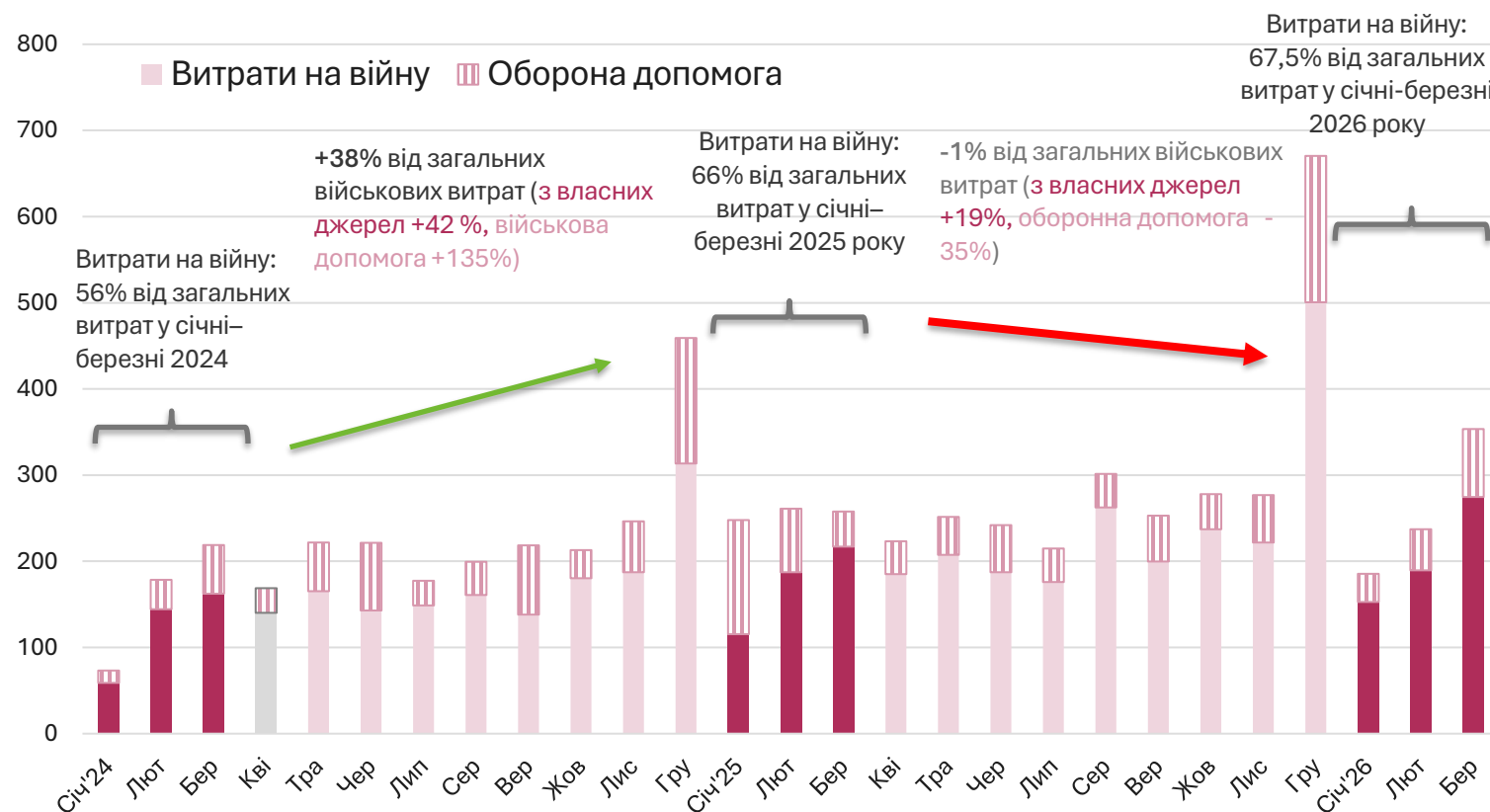
Доходи від ПДФО та ВЗ зросли на 21% р/р та 7% м/м, що зумовлено зростанням зарплат.

Від грантів за перші 4 місяці надійшло 230 млрд грн, з яких у квітні 55 млрд грн від Японії в рамках ERA.

Видатки на війну значно зросли в березні

Проте за 1 квартал ці видатки були відносно нижчими, ніж минулого року

Витрати на війну за рахунок власних коштів та оборонної допомоги, млрд грн щомісяця

Примітка: на графіку показано видатки державного бюджету.

Джерела: Open Budget, розрахунки ЦЕС.

У березні видатки вирости на 24% р/р.

Головним рушієм були потреби війни. Оборонна допомога зросла вдвічі р/р до 79 млрд грн. Видатки на оборону з власних джерел зросли до 275 млрд грн – на 26% р/р та 45% відносно лютого.

Головний пріоритет невоєнного бюджету – соціальний захист. Видатки на нього зросли на 17% р/р так 14% м/м, досягнувши 39 млрд грн.

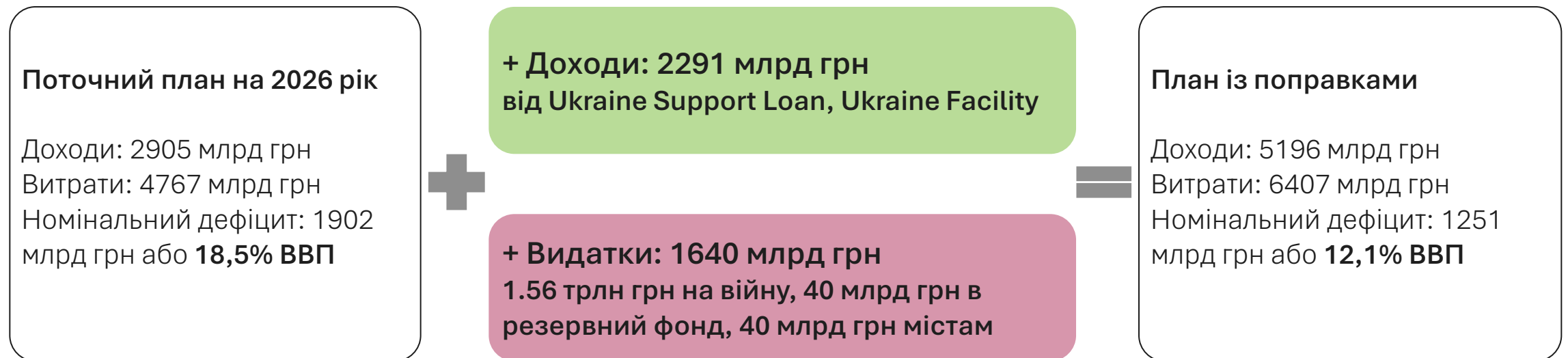
Проте за I кв. 2026 року видатки на війну були меншими, ніж за той же період торік, здебільшого через зменшення міжнародної допомоги.

Бюджет, передбачений законом, не покриває всіх потреб війни

Тому будуть внесені зміни

У поточному плані на 2026 рік **видатки на оборону на $\approx$ 770 млрд грн нижчі** за фактичні видатки у 2025

Зміни до Закону про державний бюджет

Як ефективно використати
€60 млрд від ЄС на оборону?

€60 млрд на оборону – частина €90 млрд Ukraine Support Loan

Позика розділяється між прямою бюджетною підтримкою та фінансуванням ОПК на два роки

- Україна має надалі виконувати умови щодо демократії та верховенства права.
- Україна має використовувати єдиний спеціальний рахунок для всіх оборонних платежів (ймовірно Deutsche Bundesbank).
- Угода не обмежує використання отриманої продукції Україною.

Джерело: Європейська комісія.

Це має бути досягнуто через 3 ключові промислові важелі

- 1 Масштабування виробництва**
Прискорення структурної трансформації оборонної промисловості України, зокрема створення та запуск нових виробничих потужностей
- 2 Скорочення строків постачання**
Підвищення доступності оборонної продукції через скорочення часу виконання замовлень, резервування виробничих потужностей і створення стратегічних запасів
- 3 Інтеграція двох промислових баз**
Поглиблення оборонно-промислової кооперації ЄС–Україна для досягнення взаємозамінності продукції, виробленої по обидва боки

Категорія 1

Широке коло постачальників – виробники з ЄС, ЄЕЗ та України, з обмеженими винятками для підрядників із третіх країн.

Приклади:

- боєприпаси та ракети
- артилерійські системи, включно з далекобійними високоточними
- наземні бойові спроможності та екіпірування
- малі дрони (NATO Class 1), системи протидії БПЛА
- захист критичної інфраструктури

Категорія 2

Обмежене коло постачальників – виробник має мати можливість змінювати / замінювати компоненти без узгодження з іншою країною.

Приклади:

- системи ППО/ПРО
- морські надводні та підводні спроможності
- великі дрони (NATO Class 2 і 3) та системи протидії БПЛА

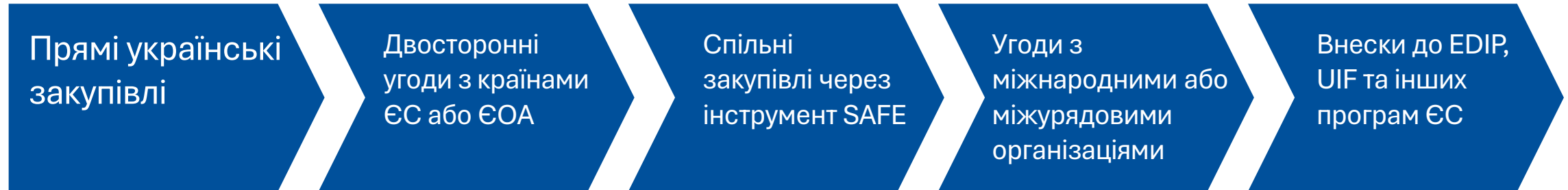
Примітка: €60 млрд не можуть напряду використовуватися на виплату військових зарплат.
Водночас підтримка створює фіскальний простір для їх фінансування з інших джерел.

Як Україні отримати доступ до €60 млрд: 5 механізмів реалізації

Україна сама визначає розподіл коштів – без обов’язкових квот між каналами

Негайні потреби на полі бою

Довгострокова інтеграції промисловості

Україна формально вирішує, що закуповувати. Фінансова стратегія на 2026 рік уже затверджена. Це рамковий документ із подальшими окремими заявками на фінансування. **Жодне рішення не реалізується без узгодження Європейської Комісії та держав-членів ЄС.** Тобто, Україна не зможе використовувати €60 млрд повністю на власний розсуд.

- У I кв. 2026 року реальний ВВП впав на 0,5% р/р, але у квітні-травні економічна активність поліпшилась
- Війна в Ірані і далі впливає на інфляцію в Україні, НБУ очікує її пік в кінці року
- Державний бюджет переглянуть завдяки €90 млрд Ukraine Support Loan (USL), оскільки чинних видатків недостатньо для покриття воєнних потреб
- USL розподіляється між фінансуванням оборонної промисловості (€60 млрд) та прямою бюджетною підтримкою (€30 млрд) протягом двох років
- Мета €60 млрд підтримки – забезпечити Україні якісну військову перевагу

Дякуємо!
